

ABBREVIATIONS

- CRC* *Canu Rhydd Cynnar*, ed. T. H. Parry-Williams (Cardiff, 1932).
- DNB* *The Dictionary of National Biography*.
- DWB* *The Dictionary of Welsh Biography to 1940* (London, 1959).
- GBF* *Gwaith Bleddyn Fardd a Beirdd Eraill Ail Hanner y Drydedd Ganrif ar Ddeg*, eds Rhian M. Andrews *et al.* (Cardiff, 1996).
- GCBM* *Gwaith Cynnddelw Brydydd Mawr I*, eds Nerys Ann Jones & Ann Parry Owen (Cardiff, 1991).
- GDGor* *Gwaith Dafydd Gorlech*, ed. Erwain H. Rheinallt (Aberystwyth, 1997).
- GDID* *Gwaith Deio ab Ieuan Du a Gwilym ab Ieuan Hen*, ed. A. Eleri Davies (Cardiff, 1991).
- GDLI* *Gwaith Dafydd Llwyd o Fathafarn*, ed. W. Leslie Richards (Cardiff, 1964).
- GHC* *Gwaith Hywel Cilan*, ed. Islwyn Jones (Cardiff, 1963).
- GIBH* *Gwaith Ieuan Brydydd Hir*, ed. M. Paul Bryant-Quinn (Aberystwyth, 2000).
- GIF* *Gwaith Iorwerth Fynglwyd*, ed. Howell Ll. Jones & E. I. Rowlands (Cardiff, 1973).
- GLIF* *Gwaith Llywelyn Fardd I ac Eraill o Feirdd y Ddeuddegfed Ganrif*, eds Kathleen Ann Bramley *et al.* (Cardiff, 1994).
- GMB* *Gwaith Meilyr Brydydd a'i Ddisgynyddion*, eds J. E. Caerwyn Williams *et al.* (Cardiff, 1994).
- GMRh* *Gwaith Maredudd ap Rhys a'i gyfoedion*, ed. Enid Roberts (Aberystwyth, 2003).
- JWBS* *Journal of the Welsh Bibliographical Society* (Carmarthen, 1910-1984)
- NLWJ* *National Library of Wales Journal* (Aberystwyth, 1939-).
- TA* *Gwaith Tudur Aled*, ed. T. Gwynn Jones (Cardiff, 1926).

- ff. 1-3^V [Llythyr]: At yr urddasol Bendefig ei Anrhydeddfawr Gywlad Tho: Fychan Awenyddiad Gwirgar a Dysgedig Athro ynghelfyddyd y Derwyddon ... mae gennifi ychwaneg or Llyfrau hynn o rhynga bodd i chwi ei darllain yn barod ar ych gorchymyn chwi a minnau ich gwasanaeth cyd bwyf anghydnabyddys i chwi, Sef wyf Eich gwasnaethydd tylawd ach cydwladwr, Meredith Lloyd, Llundain yr ddeufed ar bymtheg o fis Rhagfyr 1652.
- Letter from Meredith Lloyd (*fl.* 1655-77, *DWB*), lawyer and antiquary, London, 17 December 1652, to Thomas Vaughan (1622-66, *DNB*), alchemist and poet, enclosing a copy (ff. 5-10^V) of 'Hanes Taliessyn'.
- See *NLWJ*, 7, 192-3.
- ff. 5-10^V Hanes Taliessyn: Gwr oedd gynt ym Mhenllyn, a elwid Tegid foel, ai dreftad oedd lle y mae Llyn Tegid, ai wraig briod a elwid Caridwen ... Ac o hynny allan i gelwid Taliessin ben beirdd, Ar gerdd honn a eilw rhai Bustl y Beirdd A honno sydd yn canlyn.
- See Nesta Lloyd, 'Meredith Lloyd', *JWBS*, 11 (1975-6), 133-92; Patrick K. Ford, 'Meredith Lloyd, Dr. Davies and the *Hanes Taliesin*', *NLWJ*, 21 (1979-80), 27-39; E. D. Jones, 'The Brogyntyn Welsh manuscripts', *NLWJ*, 7 (1951-2), 165-98.
- f. 11 [A Joiner's account]: Cyfri or gwaith a wnaeth Richard Owen yn perthyn i bandy Ystym cegid ir oedd tair pynt iddo fo am wneuthur y pandy a thorri yr coed ai dirisglo nhw torri hynny a fydda yn eisie o goed atto yn mis mai 1742 Rec^d Novr the 13th 1742 of Mrs Jonet Parry of Clenena for Joyners work at Ystimcegid the Sume of seventeen shillings by me. The Mark of Richard Owen.
- See *NLWJ*, 7, 195.
- ff. 12-14^V Cywydd Mar[wnad i'r] anrhydedd[us] Syr Robert Owen o Borkin[ton]
Y gwr enwoc o Rinwedd ...
Wedi Mesur oed Moesen.
- Huw Morys
- f. 15 [Englynion i aelodau o deulu Brogyntyn]
(a) Edrychwn gwelwn mai gole ...
(b) Gogoniant moliant Am Wiliam ...
(c) Amlwg mynn olwg Anwylyd ...
(d) Yn drydydd llowydd llawen ...
(e) Pwy sydd wych beynydd uwch benn ...
(f) Marged bur Addfed i bronn ...
- [Huw Morys]
- f. 15^V [Cwpled]
(a) E[i]l[i]wn fawl [i] Elin fwyn
A fywn f[a]rw yn fain forwynn.
- [Huw Morys]
- [Englyn]
(b) Canodd Canmolodd fy min ...
- [Huw Morys]
- (c) Hi a roes win in[...] a gwin ydiw i mwynd[er] ...
- Englyn ir doktor Ffowlse

(d) Dogtor hyd Elor rhag [...] duloes ...

[Huw Morys]

[Englyn]

(e) Odiaith ddeheuwaith i Huw Wilkok ...

[Huw Morys]

ff. 16-17

[Canu Rhydd]

Bonedd a gwerin a w[yd]d[o]ch chwi ...
Yn dir a dinasoedd dann Iesu.

Huw Morys

f. 17^v

[...] hoedel yn bigel yn bygwth [4 pennill]

[...] ir goron o gas a laddason ...
Ac unrhyw gynddaredd gynddeiriog.

[Huw Morys]

f. 18

[6 phennill]

Ar gwilydd oer gweled [...]igion ...
[...]jedion y gwenith egino.

Huw Morys

f. 19^{r-v}

[Cerdd foliant i Richard Lloyd o Lwyn-y-maen, Croesoswallt, a Mary ei wraig]

Dwg annerch deg wenydd at bêr i leferydd ...
Sydd gymmwys Baradwys i brydydd.

Huw Morys

f. 20^{r-v}

[Cywydd i'r] Plas yn nant[clwyd, Llanelidan, 1653] i annog i godi y bont

Gwrandewch oll mewn digoll don ...
Y doi'r fan i derfynu.

Mathew Owen

f. 20^v

[Englynion]

(a) Gwraidd gwenithaidd a nithiwyd ...
(b) Aer morvs Cofvs vwch Cant ...

Harry Howel

[Englynion] Ar farwolaeth William Wynne or plas issa

(c) Mae mron am calon am to ...
(d) Pob man och weithian sydd chwith ...
(e) Er dyfod y gainod gennad ...

Nathanael Jones, 28 Rhagfyr 1658

[Englyn i angladd William Wynne yn Llangar ar Nos Galan 1658]

(f) Dygwyd a bwriwyd ir bedd ...

N[athanael] J[ones]

- ff. 21-2 Cowydd marwnad Simwnt Thelwall o Blasward [a gladdwyd yn Rhuthun, 10 Medi 1655]
 Duw rasol a dyrr oesi ...
 O fis medi difri dydd.
- Mathew Owen
- f. 22^{f-v} Cowydd moliant M^f Risiart Hughes person Gwytherin [1660-75]
 Gwrandewch oll ddigoll ddogan ...
 Rhisiart Hughes [...].
- Mathew Owen
- f. 23 (a) Englynion [6] i ofyn Padal i William Sion Cadwaladr or Kefn coch 22 o Chwefrol 1655
 Drwy gennad rydwi gwyno ...
 eglura fyth glaiar fawl.
- Mathew Owen
- (b) [Englyn]
 Dwg i lan doe wur dirion ...
- N[athanael] J[ones]
- (c) Englynion [6] ir Cryd
 Cur dynion iw'r cryd anial ...
 [...] iw boeni [...]
- f. 23^v (a) Câs [s]pecto[l] [i] Gadwaladr ap Rhudderch [pedwar englyn]
 Y gwr mwyn a gar ymannerch ...
 Fel eigion nerthfawl gan i.
- Mathew Owen 'dros Sion ap Ho[...]'
- (b) [Englyn] i Rift y llyffant/ ar y Bogelau
 Ai wiv wŷ weu oi wau wa ...
- [?Mathew Owen]
- See *NLWJ*, 7, 310.
- (c) [Englyn] i Edward Hughes/ ar y D
 Da ydiw dy dŷ du di ...
- See *NLWJ*, 7, 310.
- (d) [Englyn] i vn a gollodd arian dros bont/ ar yr O
 Cornol go glolffol golffon ...
- See *NLWJ*, 7, 310.
- (e) [Englyn]
 Bid Morys yn barchus ben ...

(f) [Pennill]
Peth ryfedd iw arian hvdolieth rwvd anian ...

f. 24^{r-v} Ymddiddanion rhwng Mathew Owen ar lleuad
Y lleuad oleuwen sydd vchel wych loe[ren] ...
Attebion o Feirion y foru.

Matthew Owen 'Nov: 8° 1656'

See *NLWJ*, 7, 310-12.

f. 24^v (a) [Englyn] I rydychen
Tre ddownus trwy ddaioni ...

Matthew Owen

See *NLWJ*, 7, 313.

ff. 24^v-5 (b) Carol ir Gwiliau [1656]
Gwrandewch ar gynghanedd y teulu nod haeledd ...
a dau wyth yn digwydd a deugain.

Matthew Owen

See *NLWJ*, 7, 313.

f. 26 (a) [Canu rhydd - chwe phennill]
Y [r]hia[no]d hynod hoenus gwae fi fyth och geni erioed ...
[O]nd e rwy'n ofni yr hâ nessa lawer cadfa i lawr y coed.

Matthew Owen

See *NLWJ*, 7, 314.

(b) [Canu rhydd - chwe phennill]
Y mae newydd gynydd geni ir llancesi cysur mawr ...
Sy'n medru odieth bysygwriaeth llawer geneth wen ai gwyr.

Huw Morys

See *NLWJ*, 7, 314-15.

f. 26^v [Carol] ar Kinges and Ffarwel
Hardd wawr weddedd hael wenwudden ...
Serch aniffr svn fy nafv.

'J. Ll.'

ff. 27-8 To the prayse of Queene Eliz.
Flee Stately Juno S[a]mos fro ...
[Maus]olus t[oumbe] Sidanen haue.

[Lodowick Ll]oyd

See *NLWJ*, 7, 284-7.

- f. 29^{f-v} The sad Complaint of a wooman to her maid with the maids Advise to her mistres [twenty-two verses]
Gwrandewch ar dost gwynfan gwraig jfanc or byd ...
Hefyd heb Offei[riad] meulud a merch.
- ff. 30-1 Rhimyne ir gwr o garog Am i fod me[...] rhag dowad niwed iddi hi fo ddygodd ai chymydog Ai cholodd ai canodd fel y medr iddi
Mi a glowes yn rhwyfan fod lodes din llydan ...
fo ai denfyn o eilweith i Elwy.
- f. 32 [Chwe phennill]
Pan ddel y tri dyn dirion i wresogi yr goedfron ...
Ond y fuchedd [] od[]diw [...].
- f. 32^v [Note]: Rhowch hwn [i] meisder Owens dirion oddiwrth i ffrind ai car o yn ffyddlon dan arwydd iddo fo chwynychu bod yr rhain gwedi i scrifenu Oddiwrth ych gwas John Lloyd.
- f. 33 [Carol i William Owen]
Y teulu hyfryd haelion deffrowch a dowch yn dirion ...
Llew mae yr Lles cynnhesa y flwyd[dyn] nessa [...].
- f. 34^{f-v} [Carol i deulu Brogyntyn]
Y tyli tyrion foddion ich galw yn wir Grisnogion ...
Ni rown ni ddrain er Brenin nau ffrins Cyffredin ffrainc.
- f. 35 [Carol]
Gwrda mwun bôb munid ar wraigdda bêr suberwid ...
[] wi r hôll Eglwisidd awenidd Crefudd C[rist].
- ff. 36-7 Carol bryd
Gwrandewch i dippin bach o fryd ...
I gael or byd wybodeth.

See *CRC*, 234-41.
- ff. 38-40^v Kowydd priodas M^f Lewis Anwill [1627]
Dvw a wnaeth nef a daear ...
Llaw ddownvs ai llwyddianno.

Richard Cynwal
- ff. 41-2^v Kowydd priodas M^f Lewis Anwyl [1627]
Irwydd aml iraidd yma ...
Düw rhydd vddvn oed y rhawc.

Huw Machno
- f. 43^{f-v} [Cywydd] Marwnad Ffran[ces] Anwill [1633]
Trwm /i/ doe /r/ byd trwmder bedd ...
Kynfyn rhoi kwynfan rhewodd.

James Dwinn

- ff. 44-5 [Cywydd] Marwnad y M^{tes} Ffrances Anwill [1633]
 Dechrav haf /i/ doe chwerw hwyl ...
 I law duw hael aed a honn.
 Gruffydd Phylip
- ff. 46-7 Kywydd Marwnad gwraig Lewis Annwyl Esgwair [1633]
 Mae wylaw trist amla trank ...
 Yno teg yw enaid hon.
 Richard Cynwal
- ff. 48-9 C[ywydd Marwnad Ffrances] Anwill [1633]
 Och oer in plith oi []n plav ...
 Mae Ffrances ym monwes Mair.
 Richard Phylip
- ff. 49^v-50^v [Cywydd M]arwnad M^{[re]s} Ffrances Annwyl [1633]
 Meirion dris[t] mae r iaen drosti ...
 Iesu saif /i/ Ffranse[s] aeth.
 Huw Machno
- ff. 51-3^v Kowydd priodas M^f Lewis Anwill a merch Baronett Williams [1634]
 Duw oi ras da a roes dydd ...
 A llwyddiant mawr oll vddyn.
 Huw Machno
- ff. 54-5 Cywydd marwnad Syr Tomas Williams marchog Baronet [1636]
 Echdoe roedd i hiloedd happ ...
 Ai blant hir lwyddiant fawr les.
 Harry Howel, Dolgellau
- f. 56^{f-v} Cowydd i Eliss[au] Moris or Cle[nennau] ar ol i fod yn y [...]
 Mae pren yn y Clennau ...
 Os palleant i bo fellu.
 [Morus Dwyfech]
- ff. 57-8 Owdl /i/ M^f Morys a[b] Elissav or Klynenav
 Dvw gwyn doru llyn drwv wellhav mowredd ...
 I gadw /t/ gair gidar gorav.
 Wiliam Llŷn
- ff. 59-60^v Kywydd Marwnad yr vnion wrsibol Syr Sion Owen marchog o Ryfel Anno Domini 1666
 Maê oêr alaeth mawr wulaw ...
 At ddüw fel i ruw ir aeth.
 John Owens

- ff. 61-2^v Cywydd Marwnad Collonell Wiliam Owens o Borkingto[n] esquier Anno Domini 1671
Och gwynion oerion îrad ...
A llwyddiant wellwell iddo.

John Owens
- ff. 63-4^v [Cywydd Marw]nad yr vnion w[rsibol bend]efig Collonell William Owen o Bortington
esquier Anno Domini 1670
[O]ch gwynion oerion îrad ...
A gwîr fÿd ag Aür y fâl.

John Owens
- ff. 65-7 C[yw]ydd Marwnad yr vnion wrsîbol [...] Bendefig Wiliam Owen ô Borkington esqui[er]
Anno Domini 1677
Trôes garwnâd Trâis ag oerni ...
Yn benn ar holl gymrv î bô.

John Owens
- ff. 68^v-9 [Cywydd Moliant] I'r parchedig a[c] anrhydeddÿs Pendefig William Owen Esq. or
Porkinton &c.
Y llew cu galluog hedd ...
Gwiw ddwys w[] gweddia Sion.

John Owens
- ff. 70-1 [Cywydd] Moliant i Wiliam [Owen] o Lannddyn, Esgwier, 1666, [...] swydd ddinbych
//Dedwydd wyd lo[n]ydd o lês ...
Teiroes ych kyrff Naturiawl.

John Owens
- ff. 72-3^v Cowydd Marwnad yr Arglwyddes Owens or Klenenau 'n y flwyddyn 1674
Pur hediad pwy roe hyder ...
Eryr cain ar wyr cynes.

Edward Rowlant
- f. 73^v Dau [*recte* tri] Englyn i Mr Lewis Owens
(a) Lewis Owens ffens hoff iownsant ...
(b) Cariadus hoenus heini ...
(c) Cynes blanhigin canaid ...

[?Edward Rowlant]
- f. 74^{f-v} Cowydd Moliant i Mr William Owen [Llan]ddyn
Y mae William reoledd ...
ogoniant moliant amen.

Edward Rowlant

- ff. 75-6^v Cywydd Marwnad [Syr Siôn Owen]
Trwm oer fyd dirym arw fodd ...
A ?rodder iw aer Wiliam.

Harry Howel
- ff. 77-8 C[yw]ydd Marwnad Syr John Owens or Clenyne Marchog
O d[da]ionys dduw inig ...
[Gogon]iant [fyth fyth a fo].

[Matthew Owen]
- ff. 79-80 Cowydd Marwnad William Owens Esq^f. o Borkinton yn y flwyddyn 1678
I ble weithian rwyddlan raid ...
Iownder hael vn duw ai rhodd //

[?Edward Rowlant]
- f. 81 [Chwe englyn i Syr Robert Owen]
Llew Grasol gwrol i Gant ...
I tes gwedd ai towys Gwr.

John Richa[rd]
- ff. 82-3 Kowydd i ofyn March gan Syr Robert Owe[n]
Yr Hydd gwrol rhwydd gariad ...
Yw Roddwr ag ir eiddo.

[Owen Gruffydd]
- ff. 84-5 Cywydd Marwnad Syr Robert Owen m[ab] ag Aer y Clennau, Porkinton a Llannd[yn],
1698]
Och dr[o]i gwlad i vchder gloes ...
Cü lwyddiant an coleddo.

Owen Gruffydd
- ff. 86-7 Cywydd Marwnad Gruffyth Vychan Esq [Corsygedol, 1697]
Cwyno sydd nid cynnes sôn ...
Yn Nuw Fychan nef ichwi.

Owen Gruffydd
- ff. 88-9 Cywydd marwnad M^f Robert Wynne o Faes y Neuadd [Llandecwyn, 1691]
Duw mor sad dymor sydyn ...
Gwiw lwydd oes a gwledd Iesu.

Owen Gruffydd
- f. 90^{f-v} Cywydd priodas [Hugh Roberts, Hafod-y-bwch, Wrecsam, ac Ann Wynn Jones, Plas
Newydd, Llanfair Dyffryn Clwyd, 1666]
Mae aer maior bvrer barn ...
Rwysg kenedl oresgynnydd.

Harry Howel

- ff. 91-2 Cowudd o waith John Robarts pryd' [ar farwolaeth Hywel Fychan, Llanuwchllyn, Roger Fychan, ei frawd, a Mary, eu chwaer.]
Dauth tristwch fflwch tostur gwlad ...
Hir Einious iw holl [...]
- Siôn Roberts
- f. 93^{f-v} [Cywydd i feibion Llywelyn ap Hwlcyn o Fôn]
Mae Heddyw ym wahoddion ...
[Ma]inn av gwyth mon ai Gorthir.
- Guto'r Glyn
- See *GGGI* , 38-40.
- f. 94^{f-v} [Cywydd moliant i feibion Llywelyn ap Hwlcyn o Brysaeddfed]
Bid llawen pawb bod llwyn per ...
Ir Rhyddod Dorchav Rvddavr.
- Hywel Cilan
- See *GHC*, 32-4 .
- ff. 95-6 Charles y cyn[taf] ar Werddon, ac [yn]ysoedd [o g]wmpas Pen Ym[...] [o wa]lith W[ilia]m Philipp [...]Môn a'r bon[heddi]g [16]48.
[Och gred ag anghred a gwyn ...]
// Tro mawr rhyd tir a moroedd ...
[I'r] rhai ddylon hîr ddialedd.
- Wiliam Phylip
- ff. 97-8 [C]owydd j Charls y[r ai]l Brenin Prydain Fawr, Ffraingc ag Ywerddon penn ymddiffynwr y ffydd i weddio ar i ddüw gadw i ras, a ffawb sydd ffyddlon iddo
Rhown Ogoniant moliant maith ...
Bob math [dwedwch bawb] Amen.
- Wiliam Phylip
- See *NLWJ*, 8, 26-7.
- f. 98^v [Englynyion]
(a) Ple r aeth llywodraeth y llü ...
(b) Düw tad Da i roddiad drwy weddi ...
- Wiliam Phylip
- See *NLWJ*, 8, 27.
- f. 99 [Canu Rhydd]
Dyma lechid at frenin ir goron sy yn perthyn ...
mewn amriw fân dylle syn twyllo [...]
- See *NLWJ*, 8, 27.
- f. 100^{f-v} Ymddifanion rhwng y prydydd ar Celiog mwialch [...] yr yffeiriad
[Y] gwiwlan geliog Cefnog Cv wir eden ddoeth ar aden ddv ...

[...] ir krydd di hybyr pawb wvr [...] hwy glan iawn dy [...] gryn yn dy ben.

- f. 101^{f-v} Carol cwynfannus i Eglwys Loegr pan yn ddiwedd[ar] ymddangosodd megis gwraig a fae'n grid[dfan] dan ddygn a mowrion gystuddiau a wnaed pan oedd y saith Escob yn y Twr 1688
Y gwâr Amddiffynnydd wir radawl waredydd ...
A chlaf anni[o]ddefus boed orynn[...]//
- f. 102^{f-v} [Naw pennill o fesur tri thrawiad]
[Pry]dyddion holl gymru oes gennych lais canu ...
Pa union arwyddion a roddwch.
- f. 103 Britanorum veterum Carmen Englynicum, quod et Systickum vocant; Ad normam doctiss. Gramatici, Ioan Daudis Rhesi.
[Un englyn ar ddeg yn marwnadu'r frenhines Mari II yn 1694]
Och marw wnaeth Pennaeth byd ...
Cynta yn nhw mewn cân a wnais.

Edward Lhuyd

See *NLWJ*, 8, 28.
- ff. 104-5 Cywydd Marwnad i'r Pendefig Parchedig Mr John Owen o Borkington [1732]
Pa Syrthiad mewn pwys erthwch ...
Nofiai i Wlad Nefol Wledd.

Siôn Rhydderch

'To the Hon^d. William Owen of Porkington, Esqr, Humbly present'.
- ff. 106-7^v Cowydd Gofun Ki tros Hugh Theodore i William Owens o Borgynton Esq
Pwy dderbun wawd barawd bur ...
Bendefig hael er Cael Ci.

Huw Cadwaladr
- f. 108 Englynion ir Sheriff [Syr Robert Owen, Clennau & Brogyntyn, H.S.M. 1688]
(a) Dyma Lvs Raunvs Gwr inion ...
(b) Yn Rhagor blaynor yn blaid ...
(c) Gwregysed gloywed I gledd ...

Huw Cadwaladr
- ff. 109-10 Pennillion i John Lewis o Bengwern ar fesur Tryban
Clust-feiniwch fawr a bychan ...
Y baro Aflwydd iddo.
- f. 110 Englyn
Rhyfedd fôd gwagedd yn ymgrogi ...
[last line wanting]
- ff. 111-12 [Mesur tri thrawiad - dau bennill ar bymtheg]
Pob fyddlon gydymath pob Carwr di-weniath ...
I try [...]tho buw Annes a minau.

- ff. 113-14 Marwnad am Vadawg ap Mredydd ap Bleddy[n] ap Kynvyn, o waith Cynddelw Brydydd Mawr Tad Hwva ap Cynddelw o lwythe Tir Môn oed X^t yna 1160 yn amser Harri .2.
Godwryw a glynaw ar glawr ...
yg goleuad rhad rhydid perffeith.

Cynddelw Brydydd Mawr

See *GCBM*, vol. I, 105-12..
- ff. 114^V-15 Marwnad am Lywelyn ap Gruffudd ap Ll'n a lâr ymhyallt o waith bleuddyn vardd
Krist arglwydd rhwydd rhodd a archaf ...
yn rhan trigaredd fowredd fwyaf.

Bleddyn Fardd

See *GBF*, 575-86.
- ff. 115^V-16 Marwnad am Owain Goch ap Gruffudd ap Ll'n o waith Bleiddyn Vardd
Angall a dyall ýdd ym ynddaw ...
hael vab rhad i dad ai dŷc allan.

Bleddyn Fardd

See *ibid.*, 556-66.
- ff. 116^V-17 Marwnad am D'd ap Gruffuth ap Ll'n o waith Bleddyn Vardd
Duw dy nawdd rhag tawdd tân llachar vffern ...
gwawr gwerthfawr boet trugar.

Bleddyn Fardd

See *ibid.*, 598-607.
- ff. 117^V-18 Marwnad am D'd ap Gruffydd ap Owain ap Madawc ap Mredith o waith Bleddyn Vardd
Duw a dduc attaw budd waclaw byd ...
lle mae /r/ Mab ar tad ar tec yspryd.

Bleddyn Fardd

See *ibid.*, 626-33.
- ff. 119^V-21^V Cowydd [*sic*] Marwnad am Gruffudd ap Cynan o waith Meilir Brydydd
Reen nef mor rhyfedd i rhuveddawd ...
gan glain gloyw addef yn nef drefed.

Meilir Brydydd

See *GMB*, 66-97.
- ff. 121^V-2^V Hen Gerdd o waith Daniel ap llogwrn mew i Owain Gwynedd yn farwnad
Och i dduw ddyfod i laith ...
[D]if[u]n[e]r vcher ac echwydd.

Daniel ap Llogwrn Mew

See *GLIF*, 313-26.

- ff. 123-37^V [An account of the descent of the princely families of Gwynedd, Dyfed and Powys]: Cadvan King of the Britaines lineally descended from Run son of King Maelgan Gwyneth reigned about 22 yeares and was succeeded by his son Cadwallon ... put to ye waist.
- f. 138^{f-v} [Pedigree chart showing the descent of the Maurice family of Clennau from Gruffudd ap Cynan, prince of Gwynedd].
- f. 139 [Pedigree chart showing the descent of Gruffudd ap Llywelyn o'r Chwaen from Hwfa ap Cynddelw].
- f. 139^V (a) [Pedigree chart showing the descent of Robert Wyn of Gwydir from Robert ap Maredudd ap Hywel ap Dafydd].
 (b) [Pedigree chart showing the descent of Roger Mortimer, 1st earl of March, from Owain Gwynedd].
- f. 140^{f-v} [Cywydd i Rys [ap] Sion [o] Lynnedd pan oedd mewn trwblaeth [yn] Llundain
 [Pand] hir [na] welir ond nôs ...
 O bydd fyth wrth eich bodd [...]
 [Iorwerth Fynglwyd]
 See *GIF*, 13-14.
- ff. 140^{v-1} Cowydd i ddiolch am Darw [coch i Siôn ap Rhys] o Lynnedd
 Ewch Feir[dd] o Ddinbech i Fon ...
 ll[] gant un [] ag yntau.
 Deio ab Ieuan Ddu
 See *GDID*, 36-8.
- f. 141^V [Pedigree chart showing the descent of 'Rederch ap Iestin Lord of Gwent and king of [...] by ye grant of K. Cnute A.D. 1021 slain'].
- ff. 142-7 Y Catechism
 Qu: Moes imi wybod beth iw dy enw ...
 A phob dun mewn cariad perffeth.
 See *NLWJ*, 8, 29.
- ff. 148-51 [Cywydd] Marwnad Charles y cynta Brenin Prydain fawr ffrainc ag y Werddon ar holl ynysoedd oi cwmpas ar Narrwe sea penn ymddiffynwr y ffydd [1649]
 Och grêd ag angred a gryn ...
 /i/ rhai ddylon Hir ddialedd.
 Wiliam Phylip
- ff. 152-4^V [Carol]
 Gwrandewch dippin bach o fryd ...
 I Aber glyn yw chladdu.
 See *CRC*, 234-41.

- f. 154^v [Note]: There weare more but I could not coby but these many of the paper. I humbly take my leave & rest yor []
man vsque ad Astra. Theo: Ro:
- f. 156 [Canu brud]
Syr fonedd a chyffredin a chymry a saeson pür ...
Medd Llyfre y drogane dryge mawr a fidd.
- f. 157 [Canu brud]
Fe ddaw eilwaith benarth bŷd ...
I gornio i Phlant.
- f. 159 Cwynfan Tylodion plwy llanaelhayarn ar ol i Cant punt a roes Widd' Jones (gynt or Clenney)
iddynt yn i llythyr Cymmun sydd yn awr yn Sir Feirion heb gael dim llog oddiwrthynt 1717
Tylodion plwy llanhayarn sydd ...
Ni gad fyth ei sil arnom.
- ff. 160-1^v Brwyddwyd gwraig
Gwrageth ifank holl shir vôn ...
[...] ymrwyddwyd yddo.
- f. 162 [Englynion i chwannen]
(a) Lleuan flîn or dîn ir dôr ...
(b) Bâch bryfes Cares Coryn ...
(c) Brwydro a sygno naw's Egni ...

R. C. [Syr Rhys Cadwaladr, Curad Llanfairfechan]
- f. 163 [Englynion i Robert Wynne]
(a) Os oes ar ddaiar i ddyn ...
(b) Robert Wynne eglŷryn heb glai[s] ...

R. C. [?Syr Rhys Cadwaladr, Curad Llanfairfechan]
- f. 164 [Englynion]
(a) Canmol annuwiol ni w[n]âf ...
(b) Ymogelwch gwiliwch goelio ...
(c) Dŷn tânboeth anoeth anynad ...
- f. 165 [Moliant i Syr Robert Owen a'i wraig ar y mesur tri thrawiad]
Naws dygwch ostegiad gynhesedd gynhwys[iad] ...
gwnawn ddiwedd o goledd y gwilie.
- f. 166 A letter from Maurice Wynne, Crogen, 6 June 1667, to Richard Lloyd, Carrog, concerning
three cartloads of coal which the recipient has promised to carry to Thomas Jones's house in
Corwen where the writer is to lodge awhile.
- f. 167 [Englynion i Frad y Powdwrgrwn]
(a) Ffŷdd Rufain filain /i/ foli ...
(b) Ffei or ffŷdd a rŷdd ryddid ...

(c) Ffei greiriau seintiau ffei serth ...

[Ieuan Llwyd Sieffrai]

See *NLWJ*, 8, 30.

f. 167^V A short list of wearing apparel and the name Thomas Bissell.

f. 168^{F-V} [Cywydd cyffes y llwynog ar ôl mynd yn hen]
[Y llwynog a lliw anardd ...]
//a'i ti heiliwr att helynt ...
Mae swyn y kwn byth im kylch.

Huw Llwyd Cynfal

ff. 168^{V-9V} Kowydd y Llwynog
Dydd da ir llwynog or ogof ...
Ffarwel rhaid im ffo ir allt.

[Huw Llwyd Cynfal]

f. 170^{F-V} Cowydd y Wylan
Dydd da ir Wylan Leian lwyd ...
A rydd ddirwch heddwch ir Hydd.

Dafydd Llwyd ap Llywelyn ap Gruffudd

See *GDLI*, 50-2.

ff. 171-3 [Cywydd am drafferth y byd a'r] gwyr o gyfraith
[Annifyr wrth] iawn ofyn ...
Nag iw offis mwi nag i vffern.

Thomas Prys o Blas Iolyn

f. 174 Cowidd ir bedd
[Wrth ystyriaeth y stori ...]
// had Adda ar enaid iddaw
Gwir ddawn dan drigaredd dduw.

Wiliam Phylip

f. 175^{F-V} Cowydd y Seren
Y seren y sydd arwydd ...
O daw eilwaith nid wyla.

'Robyn Ddu ai kanodd yn y flwyddyn 1460'

f. 175^V [Englyn]
Daw byd a gyfyd ar benndarogan ...

Robin Ddu

[Note in hand of scribe]: Als Eyr du y mae rhai pobl yn ei gymryd Am Emprwr High Germany; in ye old proffecies in the Britnish Language. These For my very Lovinge friend Mr Hugh Jones of porkinton neare Oswestrie d'd.

- f. 176^{f-v} [Cywydd y Seren]
[Y seren y sydd arwydd ...]
// Llun Cleddde fel tone tân ...
O daw eilwaith nid wyla.

Robin Ddu
- f. 177 [Ma]rwnad am Vadawc ap Mredydd ap B[leddyn ap] Kynvyn o waith Cynddelw brydy[dd Mawr, ta]d Hwva ap Cynddelw vn o lwythe [tir Môn o]jed X^t yna 1160 yn Amser Hari 2^{fl^{ed}}.
Godwryw a Glynaw ar Glawr - Maelenydd ...
trydydd tri diweir deulu.

Cynddelw Brydydd Mawr

See *GCBM*, vol. I, 105-12.
- f. 177^{f-v} yr Ail Owdwl.
Kyfarcha im rhi rhad wobeith ...
yg goleuad rhad rhydid perffeith.

Cynddelw Brydydd Mawr

See *GCBM*, vol. I, 82-91.
- f. 178 [Proffwydoliaeth y Lili]: Y lili a fydd yn brenhinaiythv yn y rhan hon[...] or byd ... Oedran Crist MDCxlj y goron a [f]lodeua eilwaith ag eraill a gwympa rhwng caerefrog a Chaer ludd oddiyna yr ân o hyd i ben y mynydd cywaeth [...] o ystlys yr haf gwresog ag fyth [...] medd sais llygadog medd Taliesyn ben beirdd.
- f. 178^v Dechreuad Gwaith Merddin. Cyfarchiad Gwenddydd ai brawd Merddyn: [...] un helaeth frawd a welais i feddfaeth [...] hynny Pwy a fydd Pennaeth ? ... Gwendd: beth a fydd wedi Owain? Merdd: Taleithiawg frenin a ddaw ai fon[e]dd o Aberffraw a fydd ddwy flynedd a de[u]naw. Merddyn ai K^t.
- ff. 178^{v-9} [Cerdd Frud]
Gwyr mon a welant o ben vn bryn naw vgain llong ...
A dymasant drefitâd holl ynys Prydain.

Myrddin Wyllt
- f. 179^{f-v} [Cerdd Frud]
Pa bryd y daw terfysc ar Saeson ? ...
yr hwn ni chaiff fyth oi llueddfa.

Merddin Wyllt
- ff. 179^{v-81} Proffwydoliaeth yr Eryr mawr o Wynedd is Conwy: Gwendd: Cof iw adu o ferddyn deg farglwydd frawd ... a ddial draha yr Israel megis y dialwyd traha y Bruttaniaid gynt. Merddyn Wyllt ai K^t.
- f. 181^{f-v} [Proffwydoliaeth]: Cyfyd gafr las or dwyrain gida lliw eran ag o [...]dd fleiddiau Lloegr ag yno y llyfodraethir ... ag a leda i escyll dros gymru a lloegr a[c] yn hwnnw y caiff Cymru heddwch yn dragwyddol, medd Merddyn.
- ff. 181^{v-2} Y Broffwydoliaeth Wen: Pan ddatoder gwaith y ddwyfyn ar yr vn a chrogi aur yno y try y llew yn wâdd felltgedig ... ai hybu a wneir yn fwy o wedd duw nag o nerth dynion.

f. 182^{f-v} Proffwydoliaeth y Ceiliog: Galw di y ceiliog y darian anedig o fruwus ... na bo marw y tarw torfeydd llundain. Merddyn ai K^f. Apr 1° 1651.

f. 182^v [Proffwydoliaeth]: [...]thogyfarch brenin y gorllewin ... wr a dymheraidd Arg[wy]dd ma[wr] //

f. 183 Hanes Taliesyn ben beirdd: Gwr oedd gynt elwid Tegid foel ai ddre[f]tta[d] [oedd] Penllyn gan [.]jaro llyn a elwir oi enw ag o garid[wen] i wraig y ganed iddo fab a elwid morfran ... can punt bob nos gal[an] [...] [G]wyddno yr oedd mab elwid Elphin //

f. 183^v (a) Dihuddiad Elphin
[El]phin deg taw ath wylo ...
[] pob brenin [a'm g]jeilw Taliesin.

[Note]: [] fuit scriptum per Nath [Jo]nes p^{mo} die Aprilis 1651 & anno aetatis suis 21° ffeb: 1650 27 aetas mea est 27 sum 28 ffeb 21 proximo.

(b) Bum gida r ner yn y goruchelder ...
Mi fydda hyd dyddbrawd / ar wyneb daiarawd.

f. 184 (a) [Canu brud]
Eginin frenin mûd oi grud / coronog faban brenin ...
Arglwydd pob gwas ar i fryd.

Taliesin

(b) [Canu brud]
Pan fo oedran mab croiwdeg i gair yn drigain [...] ...
i ti ai law ddeheu ag y daw Owain ai lu ai fa[.] i fanaw.

Taliesin

(c) [Canu brud]
[Pan] fo rhûdd rhedyn a chôch gelyn ...
i guro Saeson fal moch ynghors fochno.

Taliesin

(d) [Canu brud]
Mi lefara rhagof eirioes gwenddydd ...
Ni lefara neb wir wrth i gilidd.

Taliesin

(e) [Canu brud]
[Am] na wyr gwyr gwynedd rinwedd enwog ...
Ache deheu hwyli hwyliynog.

Taliesin

(f) [Canu brud]
Gwiliwch mogelwch rhag y mai mawdrwch ...
Ffrowyll ai gwer ni fowrdwy a thwyll wrth fran.

Taliesin

(g) [Canu brud]
[] o gyfyd []w awen gorawen ...
[] o gôd i ddaw [...]

f. 184^V (a) [Cerdd Frud]
[?Fe] ddel egin brenin o was traethawd ...
Fydd pawb ai gwybydd ag ai gwilia.

Taliesin

(b) [Proffwydoliaeth]: Lleopard a gyfyd yr hwn a fydd cryf anfeidrol a chida ef y marchoga ... y cleddir ef ymhlith [y tri brenin] a offrymodd i fair.

(c) [Darn o ganu brud]
[C]oronog faban duw bydd ...

f. 185 (a) [Canu brud]
// Edmwnt goch i stablu ein dewi ...
Gwelwch saith yn wir a rennir ar dir Ardudwy.

Taliesin 'ben Beirdd'

(b) [Proffwydoliaeth]: Gwedi yr asen y daw y wadd felddigidig o enau duw i hun ... ag a gyffry ryfel yn erbyn y wadd a ddaw o werddon. Taliesin

(c) [Canu brud]
Mae tri ffeth a glowir ag ar vnwaith gwelir ...
Llyna ddiwair yn wir ar sais anghowir.

Taliesin

(d) [Darn o ganu brud]
[Y] marchog yn arfog yn erbyn cadau ...

f. 185^V [Canu brud]
[...]dyr fydd i alaeth gwae y cywaethlyd ...
Diffaeth berchinog[aeth] dinas o drefi.

Taliesin 'ben beir[dd]'

ff. 185^V-6 [Canu brud]
Y meibion moilion a fydd alltudion ...
A choron ar ellon Mon yngwyned.

Taliesin

f. 186 (a) [Cerdd Frud]
Duw pregethwyr brithion dicllon ...
Ag oi nerth y chwardd[wn] ag i byddwn digri.

Taliesin

(b) [Proffwydoliaeth]: Y tarw corniog a fydd o blegid i dâd a Brython a Sais o blegid i fam ... pan fo gauaf yn yr haf rhyfel a welant ar gwynt yn diwreiddio y deri. Taliesin

(c) [Cerdd Frud]
Cyfid ffair rhwng dwy ffynnon ...
Y goron ar holl geurydd.

Taliesin

(d) [Cerdd Frud]
[I] dduw yr archaf er i groes lettaf ...
Bid pobl yngryd rh[ag ofn tr]eng[i].

Taliesin

(e) [Darn o Gerdd Frud]
[Pan fo Lloegr] heb gyngor ag angor wrth [...] ...
[...] brwydr wedi [...] //

[Taliesin]

f. 186^v Yr Owdl Fraith
Ef a w[n]aeth Panton ...
Ar bobl estron[...] //

[Taliesin]

ff. 187-8 Llyma Drioedd Taliesin: Tri ffeth a ddeiffeithia'r byd, Brinin ffol heb gyn[gor a]g vstus heb [gy]dwybod a gwas heb ofn ... Tri Chydymeth sydd ir diawl, Balchder/ Kenfigen/ a Lladra[d]. July the 9th Anno 1669.

f. 189 (a) [Cywydd Brud]
Deall ir wyf dall i rai ...
[Yn] brudd i fyned on br[o].

Dafydd Llwyd

(b) A short list of *cywyddau*.

f. 189^v (a) [Note]: [...] fri [...] a ddystro [...] L[o]leg[r ...]ynwys [...] a rhyddhau Carcharor[i]on ag anreg [...] noel shake hence without Shion Cownsel A ban feare Wilkin farwel oedran Crist y drist yrhain yn ddiogel deg a deigen [...] yn chwe blyned i heddiw antur o ddun ond trwy dduw.

(b) [Note]: Tri ardege ar hiugain iw gwer[th] pedwar ar bymt[h]leg ar ugain o dof [y] [dd].

(c) [18 llinell o gywydd]
Mae a wnel y bat[elo]jedd ...
[L]longau hwn Llu anghymwys.

f. 190 [Cywydd brud]
Breuddwud gwenddudd deunudd da ...
Mai gwunfud gwenddudd w[...].

Iolo Goch

- f. 190^{f-v} [Cywydd brud]
Dyall i bum [dull] y b[yd] ...
Credwch hyn duw gida chwi.

Dafydd Llwyd

See *GDL*, 41-2.
- f. 190^v [Cywydd brud]
O farglwudd pa sawl blwud[d]un ...
I gwlen ddiben i ddudd.

Gruffudd ab Ieuan ap Llywelyn Fychan
- f. 191 [Canu rhydd]
Y drogane y [...] y duon awyr [...] ...
Pa bryd y doe twyll a bar a dial ar gristnogion.
- f. 191^v (a) [Cywydd brud]
Byd [anghall] pes [deal]lwn ...
Vn oi haith yn wehelyth.

Robin Ddu

(b) [Englyn]
Caeth far Caeth Caeth alar Caeth wulo ...
Caeth angen ar feinwen fo.
- f. 192 [Cywydd brud]
[Breuddwydion beirdd a oedwyd ...]
// Arwvddi[on trymion hyd draw] ...
Tragwvddol [y trig i]ddaw.

Dafydd Llwyd

See *ibid.*, 29-31.
- f. 192^{f-v} [Cywydd brud]
Y gleisied hediad hoiwdeg ...
Drwy amorth ai try ymaith.

Dafydd Llwyd

See *ibid.*, 89-92.
- f. 192^v [Cywydd brud]
Y genes mae yn yginaw ...
Dwv ne dair myn mair ne [...] //
- f. 193 (a) [Cywydd ateb i Gruffudd ap Llywelyn Fychan]
Gruffith y we vniawn ...
E[n]wog wrth A wna gwrthief.

Dafydd Llwyd

See *ibid.*, 168-71.

(b) [Cywydd brud]

A red i gynal yr iaith ...
[...rth y beial [...]]//

f. 193^v

[Canu rhydd]

// Claddu trachwan[t] [...]udd [...] mabsant ...
Fo ddeutudd da yr [...] maria i awydd mawr.

f. 194

[Cywydd brud]

Y fedwen fonwen fanwallt ...
Yn well well o hyn Allan.

Dafydd Llwyd

See *ibid.*, 83-5.

f. 194^{f-v}

[Cywydd brud]

Gwae y aned oi eni ...
[Iddi] eilwaith na [ddelont].

Dafydd Llwyd

ff. 194^{v-5}

[Cywydd merch]

[Y] ferch m[e]wn traserch am troes ...
Weddw o loigir weddaith liwgalch.

[Dafydd Llwyd]

See *ibid.*, 85-7.

f. 195

[Cywydd brud]

Rhodd dduw y brud ynfud anoeth ...
Gloiw ddu a gledde noeth [...]

[Ieuan ap Gruffudd Leiaf]

f. 195^v

(a) [Cywydd brud]

Rhyfedd o daw diwedd da ...
maer neider ar gymru yn edruch.

Maredudd ap Rhys

See *GMRh*, 89-91.

(b) [Naw llinell o gywydd]

Amseroedd y mesurau ...
Mae gwyr yn Lladd yma garllaw //

f. 196

[Cywydd y dylluan]

[Y dylluan a'r annwyd ...]
// Llew a genol llei gan oes ...
Rhag fy Lladd rhwgaf y Llwyn.

Robin Ddu

- f. 196^{f-v} [Cywydd Brud]
Llem iwr floedd Llym [a'r flwyddyn] ...
[Yma] A ddaw mwy vddvn.

Dafydd Llwyd

See *ibid.*, 67-9.
- f. 196^v (a) [Pennill]
Ofnais wely Taliesun ...
Lle byse i ben gapten gwych.

(b) Dyma henwe y naw Congwerwr: Sarsinied, Ector o droia, Alexander Mawr, Iudas Macebeus, Juliws Cesar, David broffwyd, Duck Josua, Iddewon, Arthur, Charles Maen, Godffre o bwlen, Christnogion.

(c) Dyma henwau yr saith wŷr doethion o Ryfain: Pantillas, Lentulas, Craton, Malquidrake, Josephus, Cleophas, Cato oedd y llall, dybyga j.
- f. 197 Cowudd y g[i]gfran
Y gigfran Organ Arwgan ...
[gy]da y dwrn A geidw y dymas.

Maredudd ap Rhys

See *GMRh*, 92-4.
- ff. 197, 198 Cowudd y gigfran
Y gigfran syfrdan I swm ...
Cymry pia barnu y bel.

Dafydd Gorlech

See *GdGor*, 53-60.
- f. 197^v [Agricultural memoranda]: [...] ar bymtheg ar huigain [...] gwerthu [...]edwar ar bymtheg ar huigain [...] defaid Llanidlos [...]igain; y 6 dudd o fyhefin y cymerth yr heffer fraith darw; yr ail [...] Ai Cyfri nhwythe or penisa Saith eigen inion.
- f. 198^{f-v} Y trydudd Cowudd y gigfran
Y gigfran A gan fel gwudd ...
[] diwedd hwy for dudd hwn.

Dafydd Llwyd

See *GDLI*, 87-9.
- f. 198^v (a) [Cywydd brud]
Hir i buom dan amod ...
Myn duw, mi wn y daw.

Dafydd Llwyd

[Englynion]
(b) Kaeth far kaeth alar Kaeth wylo ...
(c) Bondeddigion geirwon geirw ...

(d) [...]d[...] ddel lwydwen ...

f. 199 [Cywydd brud]
Dall o beth iw dull y by[d] ...
A wna ynys yn vniaith.

Robin Ddu

See *ibid.*, 37-40.

f. 199^{f-v} [Canu brud]
Pen gotto maen gwunedd oi gorn ...
O hyny Allan y Saison a ddiflanaf.

Taliesin

f. 199^v (a) [Note]: Oed Christ pen oedd taliesyn yn fil pedwar Cant; Daid ddu hiraddig un fil a thrychant a deigen; Daid ab gwilim un fil pedwar Cant; Howel Dda 940.

(b) [Pennill]
Rhwnge [...] Cryriau (?) chwiban chwith ...
Elyrch i drig Cent Cyn medi.

(c) [Charm against toothache]: Peeter leieth at the gate of Ierusalem Creing peeter sayd unto Jesus my teeth doe ach so that I canot take noe rest nor slipe Jesus sayd unto peeter thy health I will giue it thee and to all those that Cary thes words with them they shall neuer be []ned with the paene of the teeth in the [n]ame of the father & of the sonne and of the holy ghost amen.

(d) [Note]: Edward of tregeiriog of Llangydwaladr Cael parlament heb un brenin eglwys na chydwybod da fydden pes gellen wneuthyr offis na bae un yffern.

f. 200 (a) Y bual yngodd
O gair yrhawg wf garu rhain ...
O ag w i ag n.

Dafydd Llwyd

(b) [Canu brud]
A mau rhyfel mawr hefyd ...
Y gwyn pen elo gweunydd.

Taliesin 'ben beirdd'

ff. 200, 201 (c) [Cywydd brud]
O Duw nef wyd yn iach ...
[...]ai taw ai dowaid.

[Robin Ddu]

f. 200^v [Englynon]
(a) Y baudd g[...] dyrnas dan daren ...
(b) Bid yn iâch lendid i wych lunden ...

[Pennill]

(c) Poen a linw pen ...

(d) [Veterinary recipe]: A remedi for the gees in a horse head take olibanum ^{j^d} fforax ^{j^d} and beniamene ^{j^d} take the root of wild Cowcumber ^{j^d} and a handfull of mints blake Eliborus ^{4^d} and pint of red wine ^{8^d} in all ^{j[£]} ^{j^s} ^{j^d}.

(e) [Agricultural memorandum]: Tri artheg ar higain o fyhery iw gwerthy pedwar ar bymtheg hiugain []r defaid diarth.

f. 201 [Proffwydoliaeth]: // Cath las [... w]ahardd u fleiddiau [...] gyda chath ... Erryr or dwyrain a ffw[...] ag arth or gorllew[in] ar ddraig ar dyll i [...].

f. 201^v [Englyn]
[Na wna y]n erbyn dun wedi ei eni o wraig...

f. 202 (a) [Proffwydoliaeth]: Y dylluan or dwyrain: Ag y glymant I Llosgyrnau ynghyd ag hwy A draeturir oll ... ag yn ol hyny I Caiff y Cymry heddw[ch] fyth hyd duddfarn. Merddin mab Morfran ai dowad.

ff. 202-3 (b) Dyma eirie gwir A ddyfod Taliesin A Merdd yn yr un meddwl I broffwydo Owen Lowgoch a ryddha y Cymry
Coronog faban medd Taliesin ...
Yn nyffrin Siohosiphath yn y tir Isel.

Taliesin

f. 202^v (a) [Agricultural memoranda]: [...]ail dudd o orffena fuwch wern ddu fraith; y 6 chweched d[u]dd o fyhefin y cymerth yr hefer; 27 o awst [...] h[e]fer fraith vechan darw; ar 28 [Aw]st hefer y wern ddu darw 28.

(b) [Note]: Y sais a ddowed wrth ddiweddio i ferch ai dewr ai doeth ai da/tr/ dyn oes da iddo oes dyddyn. Medd y Cymro ynte pwy iw i dad ai fam pwy iw i daid fo pwy iw i nain pwy iw henain hono.

f. 203 [Canu brud]
Ef ddaw byd dryd ysgidiau ...
A rhyfedd [...]n dwyn gradde.

[...]eid[...] Ai Cant.

f. 204 (a) [Canu brud]
Roeddwn gan yr hwyr yn fy mlas ...
Ddialedd twull y kyll[yll hirion].

Owain Dyfi

(b) [Canu brud]
Gwiliwch na choeli[wch] fyth ar adrodd direidi ...
Daw yr hen ffudd o newydd ini.

(c) Gwerfil mechen yn gofun i ddauid Lloyd Llewelyn ab Griffith pa hyd o benyd beunudd yn gwilio yn gweled bud dilwydd a far amser diofer dauidd a ddaw byd ai na ddaw
Pen fo yr ych mawr vchod ...
A min Cledd yn myn i Clod.

See *GDLI*, 181.

f. 204^{f-v} (d) Gwerfyl meche[n] eto yn gofun i dda: Ll: Lle: ab griff
Atteb ymhwneb am y fynw[...n] ...
[Gwae ynys] y gwiddanodd.

See *ibid.*, 177.

f. 204^v [Canu brud]
Y Seren [...] dda i sail heddiw ...
[...]da te[...] nid a eilw.

f. 205 (a) [Cywydd brud]
[Ma]er al[...]ns ma[w]r y we[lir] ...
O ddusk Abel yw ddysgyblion.

(b) [Cywydd brud]
Rhydew gyn rhodd duw gamedd ...
[te]gloyw g[al]ch tu [y glaw ac ôd] //
[Y fe ddarfu barnu'r bêl].

[Ieuan ap Gruffudd Leiaf]

f. 205^v [Canu brud]
C[...] frenin dy[...]og ...
Cawn fwriad chwanog //

f. 206 [Canu brud]
Bud y firied dros wl[e]d[u]dd ...
A du[w gyd]aw mab y dun.

Dafydd Fychan

f. 206^{f-v} [Cywydd brud]
[Duw na]f mae ar fynhafod ...
[I'r nef] fru y beru buth.

Robin Ddu

f. 206^v [Cywydd y Cleddau]
Cleddav y wnau asau yn ysig ...
Maer tarwynol gwrol gurn//
[Gwrdd oedd, trugaredd iddaw].

[Dafydd Llwyd]

See *ibid.*, 31-3.

- f. 207 Dyma ddechre breudd[wy]d gronw dd[u]: Mi a bair terfun gelyn ym galwant gwr Lly[dan] [...] Cyredd Carant a ddifa Sayso[n] drychion drychant ... A brad Cyfillach drydanieth A newyn rhyfel A marfoleth.
- f. 207^{F-V} [Proffwydoliaeth]: Yn ol Elsbeth ni budd [ne]b Coronog ... [pob]peth yn symyd allan oid ysbryd.
Myrddin
- f. 207^V (a) [Prophecy]: []n eigh times eigh and three times three with H & j conioined be then shall be sacrific[e]d C ... but he that chauntes sur we to see [...] year so fine shall se[e] the land begin to thriue.
(b) [Note]: Llanfylling fairings
- f. 208^{F-V} Cowydd i ddiolch i Abad Margam am wîn a Siwgr
Y llên addfwyn lluneiddfawr ...
or byd heb yr Abad hwn.
Iorwerth Fynglwyd
See *GIF*, 54-5.
- ff. 208^{V-9} Cowydd amdano ei hun pan oedd yn glaf or cryd
Gwae a fwriodd gof oerwas ...
ith wlad, Duw, ith weled di.
Ieuan Brydydd Hir
See *GIBH*, 71-80.
- f. 209 (a) [Cywydd Dychan i Abad Enlli]
Dafydd o ddyffryn Dyfi ...
Abad [] roi [] rhad un rhodd.
Dafydd Llwyd
(b) [Englyn i Pyrs Goch, Abad Llandudoch]
[Tri di-ofer] glêr yw cloch ...
Tudur Aled
See *TA*, 539.
- ff. 210-14^V Owdwl ei Ofun Cefful [Canu Rhydd]
Peeter Gorff ffyddlon ...
rhag iw farch dripio //
- f. 210^V [Note]: The Youth's Direction To write witho[ut] a Teacher All the usefull hands of England Invented and Written By DAVID ANTHONY.
- ff. 215^{F-V},
217 [Cywydd i ofyn milgi i Syr Elis ap Rhisiart ap Rhys, Person Llanddodged]
Mi nawn glod [i berson g][an] ...
I bob ff[]anmol y ci.
[Robin Clidro]

- f. 216 [Englynion]
 (a) Pe cawn fras fatras or futra ...

 Pe gwudde dun ei fod ar basi[o] ni bae llawen
 (b) Dun pe gwudd[ai] fe ei fod ...

 Ag fo alle un fod yn ll[aw]en heno ag yn ei bridde yforu
 (c) Hoenus all un fod heno ...
- f. 217 Diboen ei ddun dybiog [i]ddo: nam probat exitus acta.
- f. 218^{f-v} [Cywydd i ofyn march gan Syr Rhisiart Bwcle o Fiwmares]
 [Doe cenes ym mynwes môr ...]
 // [am dynas od ei ar]no ...
 Aurgledde Mawr Arglwydd Mon.

 [Robin Clidro]
- f. 219 Englun yn dangos fod yn Well bod wrth tan nag mewn eira hud ei glustie
 (a) Bud dau well na bod allan ...

 Englun prosd Cyfne[wi]diog ei Lances am Wrthod cap
 (b) Ni fyn Gwen am ei gên [g]ap ...

 [Englyn]
 (c) Yn hŷ Sion dirion Caf dario ...
- f. 219^v Englun i Edward y Crythor am golli ei gasseg ...
 (a) Cerddor heb allu Cerdded ...

 Englun ei ddoludd Ceiriog ...
 (b) Doludd Ceiriog im dala ...
- f. 220^{f-v} Exhortation to the Cambro-British Gentry to revive their languishing Country & Language
 and to stirr up the hidden Sparkles & remainders of the ancient and true honor & worth of
 their Noble Progenitours
 Cynnibher o Bhlaenoriaid ...
 Can d'wnnu'n Heyrnas Ne' A[m]en

 See *NLWJ*, 8, 30-1.
- f. 221 [Poem to Thomas Eyton asking for a horse]
 I covit more yo^f company ...
 praying for yo^f health yn Enw Dvw.

 Edward Lloyd, Brewis

- f. 221^V [Pennill]
 In the close I remember Hobadyrydano
 a hai gwmp i Owen gwmp
 a hai gwmp i Owen o.
 Edward Lloyd, Brewis
- f. 222 [Englynion]
 (a) Blin drwbwl feddwl blin foddion ...
 (b) Trwm fron trwm galon trwm go ...
 See *NLWJ*, 8, 31.
 (c) Pax Huic domo (chwe llinell)
 That peace the pious Builder wish'd his Race ...
 that Blessed Peace be still on them & theirs. Sic vovet Mal.
- ff. 223-5 Cywydd Marwnad ir Anrhydeddus Sgwier William Owen y rhwn bendefig a gladdwyd ar gyfen ir diwrnod y merthyrwyd yn brenin Chiarfs y Cynntaf [yn Llangollen, 30 Ionawr 1677/8].
 Duw gadarn ai dig ydwyd ...
 I oen duw ai enaid Aeth.
 Huw Morys
 See *NLWJ*, 8, 31-2.
- f. 226^V [Englynion] Am cyfrous ddychryndod a ddaeth in calonau ynghylch yr Ardderchogcaf frenin y ngrhed an llawndeg flaenawr
 (a) Bu braw llysmeiriau R lly's mawr ...
 (b) Trwy hwnn y roedd troi a hau ...
 Huw Morys
 Englyn i Syr Robert
 (c) Daionys yw dy eni ...
 [Huw Morys]
 See *NLWJ*, 8, 32.
- f. 227^{F-V} Cywydd marwnad i'r Pendefig Parchedig M^F John Owen o Borkington [1732]
 Pa Syrthiad mewn pwys erthwch ...
 Nofiai i Wlad Nefol Wledd.
 Siôn Rhydderch
- f. 229 Prophesie found in St Benets church in Norfoke
 If 88 be past then thrive ...
 a Spaniard protestant to be.
- f. 229^V [Canu brud]
 Mae y ddrogan hyn irioed ...
 cyn nemor hir o ddyddie.

- ff. 230-1 Cywydd Marwnad y Ms Jane Bryncir [a gladdwyd yn Llanbeblig, 12 Tachwedd 1691]
O dduw anwyl dda union ...
Y Diwmod hwnw ith Dernas.

 Owen Gruffydd
- f. 232^{f-v} [Canu rhydd]
// Am dal mor sal yn syn rhyw elyn ...
Caw[n ?] cewchi yn elun oes.

 Matthew Owen
- f. 233 [Chwe phennill ar y mesur tri thrawiad]
Y marchog mawr ucha ar fuchedd gyfiowna ...
Drwy gyredd i goryn a geirie.

 Huw Morys
- f. 234 [Wyth llinell o gywydd brud]
Tair blynedd y Rhyfeddod ...
Gwiliwch hon mogelwch hi//
[Am y gynnen amcanwyd].

 [Robin Ddu]
- f. 235 [Canu rhydd]
Pa hud y peru y ddyli o ddialedd ...
Colli yr eneth fawr rygorieth fwua a garwn.
- f. 236 Miscellaneous fragments containing Welsh poetry.